

AF SKIBSBYGMESTER POUL BARFOED'S LEVNEDSBESKRIVELSE

Jeg er født den 31. Marts 1820 i Jordløse paa Fyen. Min Fader var Thomas Barfoed, Sognepræst til Jordløse og Haastrup, og min Moder Christine født Qvist.

Indtil mit 9' Aar fik jeg Undervisning i Hjemmet. Fra mit 9' Aar til mit 14' Aar opholdt jeg mig, og blev undervist paa Boiden¹ af min Svoger P. A. Vedel. Paa dette den gang temmelig ensomme Sted var jeg i min Fritid henvist til mig selv, da der ingen jevnaldrende Kammerater fandtes. Jeg havde dog altid nok at bestille, da jeg holdt af al Slags Sport, Jagt, Fiskeri etc., ligesom jeg ogsaa var meget virksom paa det saakaldte Huggerhus, hvor jeg forfærdigede alle Slags Husgeraad og smaae Skibe, hvoraf jeg havde megen Fornøjelse, naar de fra en lille Havn, som jeg byggede ved Stranden, løb ud for at sejle tvers over Bugten.

Det gamle Hjem i Jordløse øvede stadig stor Tiltrækning paa mig og naar Vejret var nogenlunde godt, vandrede jeg om Lørdagen efter Skoletid de 2½ Mile til det kjære gamle Hjem, men med Vandringen tilbage Søndag Eftermiddag gik det lidt trangt.

Skolehuset paa Boiden var af Nyt opført i 1829, og da Murene endnu vare fugtige, døde vi alle meget af Kulde i den ualmindelig strenge Vinter, som indtraf 1829-30, idet Væggene nemlig i det Værelse, hvor jeg laa vare belagte med Is.

I Foraaret 1834 blev jeg confirmeret af Pastor Bang i Horne, og i Marts efter min Faders Ønske anbragt i Lære hos

¹ *Bøjden* på Horneland, endepunktet for den gamle Kongevej fra Nyborg; herfra var der i ældre tid færgesoverfart til Als.

Skibsbygmester Jens Møller i Falsled ($\frac{1}{2}$ Mil fra Jordløse). Skjønt jeg var stærk, og vant til at bruge mine Hænder, var det ikke desto mindre en streng Skole, idet Arbejdstiden i Sommertiden var fra Kl. 5 Morgen til Solen gik ned, fraregnet $2\frac{1}{2}$ Time til Maaltiderne. 2 Lærlinge ankom tillige med mig, men da Møller var en meget streng Mand og selv en rigtig Arbejdshest, der stillede store Fordringer, blev Opholdet hos ham for deres Vedkommende kun kort, idet de gik deres Vei, og jeg havde gjerne gaaet med, men dels af Æresfølelse, dels for ikke at gjøre min Fader imod, blev jeg paa min Post. Til Held for mig kom jeg til at boe hos en rigtig rar Mand ved Navn Hans Christensen, som var Jordbruger og Handelsmand, ligesom han ogsaa var Eier af en lille Jagt, som stadig farede med Korn paa Kjøbenhavn. Skjønt jeg aldrig beklagede mig for ham, kunde jeg dog mærke, at han syntes, at det var for strengt for mig hos Mester Jens, som han kaldte ham, men Tiden gik, og jeg holdt ud, og sent paa Efteraaret blev Skibet, som jeg arbejdede paa, færdigt, og vi alle afskedigede. Mester Jens Møller lovede mig ved Afskeden at betale for mit Ophold hos Christensen.

Jeg drog nu til Hjemmet for Vintermaanederne med Til-sagn om, at jeg kunde møde hos Møller igjen til Foraaret. Da jeg en Tid efter min Afsked kom til Falsled, besøgte jeg H. Christensen, som til min store Forbauselse gav mig 14 Rdl, og da jeg spurgte ham, hvorfor jeg skulde have dem, svarede han: „seer du Poul, Mester Jens er en streng og kneben Mand, jeg har seet, at du har arbejdet flittigt og godt, og naar man har det, er det haardt ligesom Katten at arbejde blot for Føden. Jeg har ladet Mester Jens betale lidt rigeligt for dit Ophold, og du har ærlig fortjent de 14 Rdl.“

Da jeg næste Foraar igjen kom i Arbejde hos Mester Jens, saa sagde han: du skal dog helst ikke boe hos Hans Christensen, thi det er „min Dantning“ en dyr Mand, at boe hos. De Vintermaaneder, jeg tilbragte i Hjemmet efter den strenge Sommer vare meget behagelige. Tiden gik med at arbejde paa Redskaber til Gaardens Brug, med Jagt, med Besøg her og der, samt med at spise og drikke efter en stor Maalestok. Mine

Søskende paastode, at jeg Dag for Dag blev triveligere, som var ret naturligt, da Sommeren havde afmagret mig en Del.

I Foraaret 1835 begyndte jeg igjen at arbejde hos Jens Møller, som byggede en Skonnert, og boede efter Jens Møllers Anvisning hos Gjæstgiver H. Hansen, som var en Svoger til Møller. Baade Hansen og hans Kone vare svagelige, men der var en Flok raske og flinke Børn, hvoraf den ældste Søn Hans førte Faderens Jagt, som var i stadig Fart paa Kjøbenhavn. Jeg var nu mere modig, og havde en Del mere Modstandskraft, og naar Mester Jens – som havde en Del Tilbøielighed, til at være noget sarkastisk og næsten onskabsfuld mod alle sine Undergivne – blev for nærgaaende, begyndte jeg, at svare ham ret skarpt igjen. Navnlig husker jeg en Formiddag, da Mester Jens i Forening med hele Banden sad og spiste Frokost, bændede paa noget Tømmer, kastede han et ondt Øje til mig, og sagde: du kunde min „Danten“ ellers nok have faaet Tid til at vaske dig i Dag, før du kom paa Pladsen, du er jo ganske sort i Ansigtet. Denne Irettesættelse var ganske ubeføiet, eftersom jeg havde været paa Pladsen Kl. 4 Morgen, for at fyre under Dampkisten, hvori Plankerne blev dampede, og ved et saadant Arbeide kan man jo let blive tilsolet, hvilket jeg forklarede ham, men da jeg var bleven ærgerlig, tilføiede jeg: forøvrigt er Deres Udseende i Almindelighed ikke saaledes, at det kan tjene til Mønster paa Renlighed. Manden blev noget flou, og sagde, at han nok skulde fortælle min Fader, hvor næsvist jeg havde svaret ham, hvilket han dog undlod, at gjøre, men fra den Dag havde jeg Fred for hans utidige Bemærkninger. Selv saa han ud som en storslaaet, veirbidt uvasket Arbeidsmand. Med al Mandens Haardhed, Nærighed og ofte utidige Kniberi overfor sine Arbeidere og andre, var han dog en paalidelig og i høi Grad arbeidsom Mand, og de Skibe han byggede for sig selv eller andre vare de bedste og solideste, som man paa den Tid kunde præstere. At bygge et Skib efter en Tegning forstod Møller ikke, alt gik paa et godt Øiemaal eller, som Svensken siger, efter Gehør. Møller var efter den Tids Forhold en rig Mand, som havde flere Skibe i Søen, og skjönt han intet havde lært, og følgelig skrev mindre godt,

kunde han dog besørge den nødvendige Correspondance med sine Skippere og Commissionæirer. Som et Eksempel paa hans Maade at udtrykke sig paa kan følgende tjene: Da et Mæglerfirma engang forespurgte hos Møller, hvorvidt en af Møller kjendt Mand var paalidelig at indlade sig med, skrev han:

Skibsbygm. P. A. Barfoed. Farvelagt tegning af Svend Barfoed 1936, på Handels- og Søfartsmuseet.

C. C. er en meget flink og driftig Mand, men tag Eder iagt for ham, thi han er lodden. – J. Møller. (lodden = lumsk). Dette var hele Brevets Indhold.

Naar hans Skibe anløb Nyborg, som laae ca. 5 Mil fra Falsled, og det hastede med Brevene til Skipperen, benyttede Møller en Skrædder som Ilbud, hvorfor Skrædderen fik 4 Mark = 1,33 Kr., men da Skrædderen engang gjorde Strike og forlangte mere, blev Møller vred, tog selv Affære, og gik hele den lange Vei om Natten og var tilbage næste Dags Formiddag. Paa saadanne Vandringer tingede han sig ofte Plads paa en medkjørende Bondevogn for 4 a 6 Skilling efter Veilængden.

Han satte paa en slig Fodtur aldrig sin Fod i en Kro, men levede af medtaget Smørrebrød, hvortil han drak Vand fra en Post eller et Vandtrug.

Med Efteraaret 1836 endte min Virksomhed hos J. Møller i Falsled, og Vinteren tilbragte jeg i Jordløse omtrent som tidligere beskrevet. Min Broder Christen, var Sømand, tilbragte ofte om Vinteren 1 a 2 Maaneder i Hjemmet, og da Jagten tiltalte ham ligesaa meget som mig, havde vi megen Glæde af vort Samliv, og den deilige Udsigt fra de høie Jordløsebakker beundrede vi begge lige meget. I Faders Huslærer Cand. theol. Neckelmann havde vi en god Kammerat, han lærte at skyde, og var snart lige saa ivrig paa Jagtens Glæder som vi, og kunde med Lyst og godt Humeuer tage Del i Selskabeligheden enten det var hos Bønder eller hos Herremænd. I Foraaret 1837 tog jeg Arbeide hos den dengang meget bekendte Skibsbygger og store Skibsreder Lars Møller, som havde sit Værft paa Øxenbjerg ved Christiansminde ved Svendborg. Lars Møller var i Retning af Driftighed og Tarvelighed et Sidestykke til Jens Møller, men af en rolig, elskværdig Character, altsaa ganske en Modsætning til Jens Møller. Dersom jeg løftede paa eller baxede med Tømmerstykker, som han syntes vare for svære for mig, var hans strax ved Haanden med en Advarsel. Lars Møller byggede ligeledes alle sine Skibe efter Øiemaal – eller som det kaldtes paa Klamp (uden Tegning), men langtfra med den Accuratesse og af det gode Materiale som Jens Møller. Jeg boede hos en Seilmager Brandt i Svendborg, og begyndte at fortjene lidt, fik anskaffet mig en lille Baad, og med den roede eller seilede jeg 3 Gange om Dagen over Bugten til Værftet.

Da Efteraaret kom, og Skibet var færdigt, tog jeg igjen til Jordløse, hvor Vinteren gik paa sædvanlig Maade, dog tog jeg tidlig i Foraaret 1837 for en kort Tid Arbejde i Faaborg hos R. Dyreborg og tog derpaa senere Arbeide i Troense paa Taasing, hvor Skibsbygmester P. Hansen byggede en Brig for en Capt. Krog i Kjøbenhavn og efter en fuldstændig Tegning. Det var et for mig meget interessant Arbeide, og jeg tog Del deri med Liv og Lyst. Daglønnen var paa den Tid kun ringe

nemlig 3 Mark 8 Skilling á 4 Mark 8 Skilling. Jeg boede hos en Bødker, og havde en rigtig god Forpleining hos disse rare Folk, men det kneb dog med at holde Balance i Budgettet, da Redskaber, som man selv maatte holde sig med tog et slemt Skaar i Kassen, og da Sammenkomster med deres Snapseri, Keglespil o. s. v. aldrig har tiltalt mig, holdt jeg mig til Sporten, tog min Bøsse og min Fiskersnøre og gik med min Baad ud i Sundet, hvorfra jeg ofte bragte Fisk og Vildænder hjem til Bødkerens Husholdning.

I Efteraaret 1837 tog jeg igjen til Jordløse, hvor Vintermaanederne tilbragtes paa sædvanlig Maade, og i Foraaret 1838 tog jeg Arbeide i Troense, hvor Skibsbygmester P. Hansen atter byggede en Brig paa ca. 200–300 Tons, og deltog i alt det vigtigste Arbeide. Troense var dengang et billigt Opholdssted, og for 10 Mark = 3,50 Kr. om Ugen havde jeg et godt Logis med fuld Kost. Den tidligere omtalte Kapt. Krog, som af og til var tilstede ved det for hans Regning byggede Skib, indlod sig ofte i Samtale med mig om min Fremtid, og mente, at jeg kunde lære mere i Kjøbenhavn end i Troense, og forklarede mig adskilligt om Forholdene der og andre Steder. Jeg havde ofte tænkt paa at reise og se noget andet end her i Hjemmet og fandt det nødvendigt at lære Skibsconstruction, men hvorledes jeg skulde faae Midler dertil var jo Spørgsmaalet, da jeg vidste, at min Fader ikke havde Raad til at bidrage ret meget til mit Underhold. Da vi en Dag talte sammen om denne Sag, sagde han: „Du har jo skudt en Hare, lad os bede gamle Inspecteur Friis paa Fiilstrup til Middag paa den, og forhøre hos ham, om han ikke skulde vide Udvei, om man maaske fra et eller andet Fond kunde faae nogen Understøttelse.“

Friis fik Indbydelse, men han var desværre syg og døde kort efter. Da dette Emne atter kom paa Tale, sagde min Fader, at han haabede nok at kunne afse 100 Rdl., dersom jeg troede at kunne klare mig med dette Beløb, naar der blev sendt mig Proviant fra Hjemmet. Jeg gik strax ind herpaa, og i Begyndelsen af Marts 1839 afgik jeg med Kromand Hansens Jagt til Kjøbenhavn, medbringende 100 Rdl. i Lommen,

min Tømmerkiste, Sengeklæder og Proviant for en længere Tid. Da hverken Jagten eller Ladningen var assureret gik man frem med stor Forsigtighed og seilede kun ved Dagen, naar man kunde see for sig. Den første Dag havde vi gunstig Vind, og ankrede i den saakaldte Egehavn ved Thurø, ellers var Lyø Havn den første Station. Næste Dag naaede vi ned til Smørstakken ved Nordenden af Langeland. Her lurede vi nu en god Tid for at slippe over Store Belt til Omø Sund eller Masnedsund, som vi naaede den 5te Dag. Herefter ankrede vi i Hesteskobugten ved Præstø, og her kom nu det store Spørgsmaal at slippe vel over Kjøgebugt op til Kastrup, hvor vi ankom den 7^e Dag, og 8^e Dagen efter Afseilingen fra Falsled passerede vi Bommen ved Toldboden i Kjøbenhavn, hvor jeg gik i Land. Denne Reise havde stor Interesse for mig. Sneglefarten mellem Øerne og den Mængde af Observationer, der var at gjøre for ikke at løbe paa Grund, den stadige Seen ud efter Mærker, Prikker, Koste, Træer, Kirketaarne og Huse morede mig meget. Ved Falsterbo kom der en stor Flaade Syd fra af større og mindre Skibe, som skulde passere Drogden og Sundet ud. Alt havde jo for mig Nyhedens Interesse. Jagtens Besætning bestod af Skipperen og hans 2 Brødre, alle brave og flinke unge Mennesker, som jeg kendte fra Falsled og var Kammerat med.

Min Ankomst til Kjøbenhavn danner et Vendepunkt i mit Liv. Som sagt, jeg gik i Land paa Toldboden, hvor Klarering fandt Sted, og da jeg var underrettet om, at Jagten lagde til ved Bolværket under Børsen, foretrak jeg at gaae gjennem Byen paa egen Haand, og fandt da Jagten ved Anlægspladsen. Nu blev der holdt Skibsraad om, hvor jeg skulde logere, og efter Skipper Hansens Raad gik vi til en Skipper Andersen, som boede tæt ved Børsen, og hvis Kone holdt en art Kogeskole for alle Smaaskippernes Kokkedrenge (man maatte nemlig ikke have Ild ombord i disse Smaaskibe).

Madam Andersen havde paa sit temmelig rummelige Ildsted en del smaae Ildgryder, hvorpaa Kokkene kunde anbringe deres Gryder og Pander, og hun havde saa Tilsyn med, at de i Kogekunsten vistnok temmelig uerfarne Drengene ikke fordær-

vede Maden. Madam Andersen gik strax ind paa for en yderst billig Betaling at leie mig et lille Loftsværelse, og jeg fik nu alle mine Pakkenilliker anbragte, ligesom ogsaa mine Sengeklæder lagte i et ledigt Sengested. Madam Andersen var en rigtig rar Kone, som tog sig af mig med Raad og Veiledning paa mange Maader. Nu var jeg da kommen saa vidt, at jeg havde Tag over Hovedet, men nu kom det vigtigste: hvorledes skulde jeg tage fat. At søge Arbeide, og ved Siden deraf tage Undervisning i Tegning og Construction var min første Bestemmelse. Jeg henvendte mig strax paa Skibsværfterne, hvor en saadan Combination af Theori og Praxis nok kunde finde Sted, men Personerne, som jeg henvendte mig til, tiltalte mig ikke, og da jeg kjendte af Erfaring, hvorlidt man efter en lang Dags strengt Arbeide er oplagt til at beskjæftige sig med slige Arbeider som de paatænkte, tog jeg den Beslutning udelukkende at beskjæftige mig med Tegning og Theoretiske Fag, og at Skibsbygningsskolen paa Orlogsværftet maatte være det bedste Sted, nærede jeg ingen Tvivl om, hvorfor jeg strax opsøgte den tidligere omtalte Capt. Krog, som var det eneste Menneske i Kjøbenhavn, jeg kjendte. Jeg fik snart opspurgt, hvor han boede, og blev venligt modtaget. Han henviste mig til en Embedsmand ved Orlogsværftet, som hed Nørregaard, og denne Mand gav mig igjen Anvisning paa Marineofficer Soren Tuxen, som var ansat ved Værftet paa Nyholm. Denne velvillige Mand tog sig strax af Sagen og skaffede mig hurtig Tilladelse til at frekventere Skolen, efter at jeg hos en vis Admiral Steffensen, som boede paa Gammel Holm, havde faaet udstedt et Adgangskort til Holmen. Da jeg afhentede dette Kort hos Admiralen, hvis Udlevering blandt mange andre Sager hørte under hans Styrelse, forundrede det mig, at en stor Mængde Køer, som græssede paa den Grund, hvor nu Gammelholms Huse staae, ogsaa hørte om Admiralen, og at dette Kohold var en af hans Indtægter.

Ved Indgangen til Admiralens Bolig, hvor jeg maatte vente længe, var der megen Løben frem og tilbage af Underofficerer og Ordonantser, der med meget spændte Miner hviskede til hverandre gjennem den hule Haand. Man fortalte mig senere,

at denne store Ængstelse og Uro blandt Admiralens Underordnede om Morgenens, kom af, at han var meget bidsk og umedgjærlig, forinden han havde været paa V.C. og Signallerne, som blev vexlet mellem de tilstedeværende, gjaldt dette vigtige Punct. Jeg fik imidlertid mit Adgangskort, og mødte Dagen efter paa Nyholms Constructionsskole, hvor der blev anvist mig Plads ved et stort Tegnebord, ligesom jeg af Constructeur Skifter blev henvist til en Underconstructeur Hansen, som skulde undervise mig paa Skolen, og tillige i private Timer give mig Undervisning i Decimalregning m. m. henhørende til Beregning af Skibes Deplacement m. m. Nu begyndte Arbeidet. Paa Skolen fra Kl. 9-2, og hver anden Eftermiddag en Time privat hos Constructeur Hansen. Paa mit Quistkammer fik jeg et Tegnebord opstillet under det lille Tagvindue, og jeg tog Tiden i Agt og arbeidede fra Morgen til Aften for at faa saa meget som muligt ud af Tiden, da, som det hedder Tid er Penge, og jeg havde saa grumme lidt af sidstnævnte Vare. Jeg holdt mig til Madkassen, som stadig forsynedes fra Hjemmet og til The, som Mad. Andersen forsynede mig med. Mærkeligt nok jeg savnede ikke varm Middagsmad, og følte mig altid glad og fornøiet. Søndagen anvendte jeg som oftest til at bese Skibsværfterne, og gjøre Opmaalinger af et og andet, dog da jeg hørte saa megen Tale om Dyrehaven og Kirsten Pils Kilde, skulde jeg jo ogsaa se den Herlighed, og en Søndag, da det var godt Veir, spadserede jeg med mit Smørrebrød i Lommen ud til Kilden, og gik ligeledes hjem igjen, saa det blev en billig Fornøielse, men en Plads paa en saakaldt Kaffemølle (Bondevogn) kostede 1 Mark for Turen ud og ofte mere hjem, og det havde jeg ikke Raad til. Hvor er det dog godt, naar man er henvist til at hjælpe sig selv, ikke at være forvænt, thi det faldt mig aldrig ind at være forknyt over de mange smaae og tildels ogsaa større Ulemper, som vare forbundne med et saa tarveligt Logi og Maade at leve paa. Mine Klæder vare ogsaa tarvelige, jeg gik i kort Trøie, og havde dengang endnu aldrig eiet en Overfrakke. Vi Børns Paaklædning Vinter og Sommer bestod foruden Skjorten af et Par Benklæder, Vest og Trøie, naar det var koldt fik vi et Tørklæde om Halsen, og paa Kjøreture

et Hestedækken om Fødderne, eller naar vi klagede over Kulde, blev det anbefalet Os, at staae af, og løbe lidt ved Siden af Vognen.

Ved Arbeidet paa Værftet havde jeg Yderbenklæder og om Vinteren en Faareskins lodden Trøie. Paa Skolen var der flere private Elever foruden mig, endogsa en fra Rostock, men ingen af dem havde nogensinde havt en Øxe i Haanden, eller deltaget i praxtisk Arbeide, og det var en stor Fordel for mig at være fuldstændig fortrolig med Skibets Bygningsmaade, hele Indretning og Udrustning. Det gik derfor hurtigt frem med Tegninger og Beregninger, da jeg arbeidede ihærdigt paa Skolen og i Hjemmet fra Kl. 5 Morgen til sent Aften uden at føle mig træt, og jeg tør sige, at jeg arbeidede dobbelt saameget som nogen af mine Kammerater.

Arbeidet fortsattes og det led henad Efteraaret, da jeg i Forening med min Broder Sophus, som skulde læse til dansk juridisk Examen, leiede et Værelse hos en Capt. Evers, som boede paa Hjørnet af Laxegaden, og skjønt Sophus havde nogen Assistance fra Grev Bille-Brahe, fandt han sig dog i efterhaanden at leve paa samme tarvelige Maade som jeg, og ved 4 a 5 Smaafartøier fra Falsled, som stadig foer paa Kjøbenhavn, bleve vi forsynede med Proviant fra Hjemmet.

Jeg søgte slet ingen Omgang, da det vilde forstyrre mig ved mit Arbeide, og de Fornøielser, mine Kamerater paa Skolen deltog i, kunde jeg nok forstaae være for kostbare for mig. Derimod spadserede jeg ofte ad den smukke Strandvei til Skoven, ligeledes til Frederiksberg, hvor jeg i et overmodigt Lune af og til nød en af Kehlets deilige fede Boller til en Kop Kaffe. En Gang imellem gik jeg i Theatret paa Galleriet, hvilket kostede 1 Mark, men forresten saae jeg alt, hvad man kunde see gratis, Museer o. l. Jeg havde mit Tegnebord ligefor Vinduerne, medens Sophus ved sin Læsning holdt sig i Baggrunden, ligesom vi ogsaa delte Seng. Sophus's Kamerater, som han læste sammen med, begyndte at plage mig ved hyppige Besøg, hvorved de generede mig, særlig naar jeg skulde regne, hvorfor jeg besværede mig over disse Besøg og foreslog, at han, naar Kameraterne kom, skulde gaae ud med dem, men det vilde

han ikke. Dog brød han sig ikke meget om deres Besøg. Da jeg stod ved Vinduet og kunde see, naar de kom, foreslog jeg at lukke Døren af, og forholde Os ganske rolige, til de gik bort. Dette hjalp, og vi blev næsten helt fri for deres Besøg.

Tiden gik nu den ene Dag som den anden med Travlhed, og hen i Efteraaret 1840 følte jeg mig sikker nok i Construction og Beregning til at kunne bygge et Skib paa egen Haand. Da jeg en Dag stod ved Vinduet og tegnede, saae jeg en Mand med et udbredt Kort over Kjøbenhavn staae nede paa Gaden og see op og ned ad Husene. Ved at see nærmere efter, opdagede jeg, at det var en god Bekjendt, nemlig en rigtig flink Gaardmand Niels Jørgensen fra Boiden og en god Ven af min Søster og Svoger saavel som af mig. Denne Mand gjorde hvert Aar en Reise til Kjøbenhavn og andre Steder, førte Dagbog samt var umaadelig dygtig i Regning og Skrivning, og det var mig en stor Glæde at see ham. Det var hans Ærgjerrighed at finde, hvor jeg boede, ved Hjælp af Kortet uden at spørge sig for. Det var mig en stor Glæde at see denne flinke Mand, som senere har besøgt mig flere Gange i Helsingør og her i Kjøbenhavn. Mine Tanker var nu at reise, naar jeg blev helt færdig med mine Ting, og havde faaet mit Anbefalingsbrev fra Constructionsskolen, og jeg følte en brændende Lyst efterat komme ud til saadanne Steder udenfor Danmark, hvor det nyeste og bedste var at see, fornemmelig stolende paa, at jeg kunde arbejde som Tømmermand, naar det kneb, men Skjæbnen vilde det foreløbig anderledes. En skønne Dag, da jeg stod ved mit Tegnebord, traadte der en Mand ind til mig og sagde: „Da jeg er kommen til Kjøbenhavn, vil jeg dog op og see, hvad du er for en Fyr. Jeg har nemlig faaet Brev fra din Fader, at du var her i Byen.“ Jeg kunde ikke mindes at have seet Manden før, men han forklarede mig, at han var min Onkel Apotheker Barfoed fra Stege, som jeg ikke havde seet siden jeg var en lille Dreng, og hvem jeg naturligvis ikke kunde kjende igjen. „Naa,“ sagde han, „hvad skal du saa blive til.“ „Jeg vil bygge Skibe,“ svarede jeg, „naar jeg kan faae nogle at bygge.“ „Du,“ sagde han, „du synes at være lovlig ung dertil endnu,“ men jeg svarede ham i en meget bestemt Tone: „kan du, kjære Onkel,

skaffe mig et Skib at bygge, saa skal jeg nok klare Sagerne“. Han blev nu meget elskværdig, og noget betænksomt fortalte han mig, at gamle Christopher Hage i Stege agtede at bygge et Skib til en af sine Skippere ved Navn Jens Peder Rasmussen (ogsaa kaldet Dannebrogsmanden), og at han vilde tale med Hage om, at jeg kunde komme til at bygge Skibet; han vilde da give mig frit Underhold, saalænge dette Byggeri varede. Det blev da endelig bestemt, at jeg, saasart jeg var færdig i Kjøbenhavn, skulde reise over Stege for at høre nærmere Besked.

September 1840 gik jeg herfra med en lille Jagt, som skulde passere Bøgestrømmen, og efter at have ligget flere Dage ved Kastrup for Modvind slap vi over Kjøgebugt og ankom til Nyord, hvorfra Lodsens seilede mig til Stege. Jeg glemmer aldrig den hjertelige Modtagelse jeg fik i Stege, og med det stadige Omkvæd fra Onkel og Familiens Side, at de undrede sig over, at jeg turde paatage mig dette Arbeide.

Det kan jo nok være, at jeg var noget vel grøn, sammenlignet med min senere Erfaring, men ikke destomindre gik jeg modig løs paa Sagen, og da jeg af Onkel var bleven præsenteret for gamle Hage, blev vi to snart enige. Han antog mig til at bygge Skibet, betroede mig til at indkjøbe det manglende Materiale og til Foraaret medbringe fra Fyn 4-5 Tømmermænd, da der kun var 2-3 i Stege og Omegn. Hage var en middelhøi, smækker, smuk, gammel Mand med et langt hvidt Haar ned i Nakken, klare milde Øine, smukke Ansigtstræk og ofte et polisk Smil om Munden og i Øiet. Han gik altid med en lang, graa Frakke og en Stok, hvorpaa der var et Alenmaal, da han var meget virksom og ivrig overalt, hvor der paa hans vidtløftige og tildels gamle Bygninger behøvedes Reparationer, som han tildels selv ledede.

Jeg syntes godt om den gamle, livlige og active Mand og blev snart meget fortrolig med ham, og vi havde aldrig, saa længe jeg stod i Forhold til ham, det mindste Sammenstød, ligesom han ogsaa altid i de senere Aar har vist mig megen Velvilje. Hages mange Arbeidsfolk og andre, som kom i hans store, aabne Butik, rapsede ikke saa sjældent fra ham, han lod

dem dog aldrig tiltale, men havde sin egen aparte Maade at straffe dem paa. Han har f. E.x. vist mig smaae Papirslapper, hvorpaa vedkommende Fyr havde skrevet et Kors under følgende Erklæring, skrevet af Hage selv: Jeg undertegnede Chr. Jessen (netop en af Tyvene) erklærer herved den og den Dag at have stjaalet fra Hr. Consul Hage $1\frac{1}{2}$ Skjæppe Byg. X. Dette, sagde gamle Hage, er en Klemme paa ham, da jeg af og til truer ham med at gaae til Byfogden med Forskrivningen. En Bonde, som en Dag stod i Butikken, stjal et Stykke Beg op af en Tønde, som han stod ved. Dette saae Hage paa lang Afstand og gik strax hen til Manden, som om der Intet var i Veien, og hilste paa ham som en god bekjendt. Bonden, som var i Forlegenhed med Beget, gjemte det i sin Hat for at skjule det. Hage tvang ham nu til at sætte Hatten paa Hovedet under Paaskud af, at det trak, og han, da han var varm, derfor let kunde blive forkjølet, og opholdt ham nu saalænge med Snak, at Beget tilsidst flød Bonden ned ad Kinderne.

Efter at nu alt var ordnet med Hr. Hage, og jeg havde tilbragt en fornøjelig Tid hos Familien i Stege, reiste jeg til Jordløse, hvor jeg fik travlt med at construere den paatænkte lille Skonnert, som jeg skulde bygge, og hvortil jeg paa Forhaand havde gjort et Udkast, da min Onkel under sit Ophold i Kjøbenhavn havde udtalt, at den, efter hvad Hage havde sagt ham, skulde lade ca. 1200 Tønder Sæd og kunne flyde ud med sin Last fra Stege Havn uden at bruge Lægter ved Kallehave. Alt dette befandtes at være rigtigt og bekræftedes af Hage, dog at den ikke maatte stikke dybere end 9 Fod. Her var altsaa en Opgave at løse som morede mig og gav mig noget at bestille, uden at jeg dog ganske forsømte Sporten. I Vinterens Løb forhyrede jeg 6 flinke Tømmermænd til at møde til en bestemt Tid i Stege og reiste selv over Lolland for der at kjøbe og afskibe en Del Egetømmer. I Midten af April 1841 blev saa Arbeidet paabegyndt, og da alle Forberedelser var trufne, gik det ret raskt fra Haanden. Gamle Hage var idel Virksomhed, og kunde han finde et Stykke gammelt Jern, kom han med det og mente, at det kunde anvendes til Skuden. Jeg tog imod det og sagde, at jeg skulde give det til

Smeden for at slaa Spiger af. Hage leiede Folkene i Kost i Byen, men da jeg foreslog, at han helst hver Lørdag Aften maatte udbetale Ugelønnen i sit Kontor efter en af mig fremlagt Liste for hver enkelt Mand, afslog han det. Jeg kunde blot Lørdag Eftermiddag komme ind til ham efter Penge og klare det hele, og saaledes blev det. Naar jeg saaledes kom ind i Kontoret efter Penge, undersøgte han som oftest alle Pultene og tog Penge, hvor han fandt nogle, og naar der ikke var nok, gik vi over til en ligeoverfor boende Kjøbmand og fik Resten. Hvorledes hans Søn eller Bogholder fandt Rede i dette Regnskabsvæsen kunde jeg aldrig rigtig forstaae, thi som oftest var der ingen paa Kontoret, naar denne Razzia foregik, og der forlangtes ingen Opgørelse af mig før sent om Efteraaret, da Skibet den 19^e Decbr. 1841 løb af Stabelen. Der var dog endnu ingen Master eller Rundholter til Skibet, hvorfor det blev bestemt, at jeg i Foraaret 1842 skulde komme til Stege og fuldføre disse Arbeider. Hr. Hage var særdeles tilfreds med Skonnerten, og den rostes i høien Sky, mest af dem der slet ikke forstod sig paa det. Selv var jeg ret godt tilfreds, men der var dog et og andet, som skulde være anderledens, naar jeg byggede næste Gang. Reisen gik nu igjen til den gamle Præstegaard, hvor min kjære, gamle Fader glædestraalende kom mig imøde forat lykønske mig til mit første heldigt udførte Arbeide. Nu begyndte de sædvanlige landlige Vinterglæder, at gaae paa Jagt med Neckelmann, spille Skærvendsel med Sognefogden Peder Madsen og Firkort med Mølleren og Proprietæren og hilse paa mine gamle Venner i Falsled, ogsaa paa Mester Jens Møller, som paa sin Viis at være viste sig meget elskværdig. Alle mine smaae yngre Halvsøskende, som gik i Skole hos Neckelmann, bidrog ogsaa til Liv og Underholdning i den gamle Præstegaard, saavel som de ikke faae Besøgende fra Omegnen. Foraaret kom, og jeg drog atter til Stege, fuldførte de tilbagestaaende Arbeider, saae Skonnerten afseile paa sin første Reise og fik af Hr. Hage min Afregning paa ca. 300 Rdl. Det var mig en stor Glæde at finde dem alle paa Apotheket raske, thi da jeg reiste i Efteraaret, var min Onkel meget syg, men nu var han igjen ved god Helbred. Jeg kan aldrig glemme

den store Godhed, de alle viste mig, og jeg kan sige med Sandhed, at disse to Somre i Stege var de gladeste og lykkeligste Dage, jeg hidtil havde oplevet. Da min Onkel just var ifærd med at bygge et nyt Lysthus i sin Have i Skikkelse af et Kapel med hvælvet Loft og Søiler ved Indgangen, ønskede han, at jeg af en Mast, han havde købt af gamle Hage, skulde lave ham fire Søiler (corintiske) til at anbringe ved Indgangen af Lysthuset. Jeg tog strax fat paa dette Arbeide, og da jeg bemærkede, at Træet var godt nok, men temmelig dyrt betalt, da Masten var gammel, svarede han: „Du maa da ikke tro at Hage giver et Æble bort, uden at faae en Pære igjen.“ Hage var nok bekjendt for at være en meget snild Kjøbmand. Kapellet og de samme Søiler staae endnu 1903.

Nu, da jeg stod ledig paa Torvet, begyndte jeg igjen at tænke paa Udlandet, da jeg indsaae, at man vanskelig kunde arbejde sig frem i en mindre By her i Landet ved at bygge et enkelt Skib eller ved Reparationer af ældre Skibe. Jeg skrev derfor til Capt. Krog med Anmodning om at give mig et Vink om, hvorhen han troede, man helst skulde vende sig, og han anbefalede Antwerpen som en By, han kjendte, og som var i stærk Opkomst. Jeg tog da endnu en Vinter til Hjemmet og gik derpaa tidlig i Foraaret ombord i en lille Galease, Skipper L. Jespersen fra Bogense, som var befragtet fra Kønigsberg til Antwerpen. Jeg gjorde saaledes Turen med til Kønigsberg, hvor der var en Del Skibsbyggeri, men som stod langt under, hvad der med Billighed kunde fordres for at kaldes forsvarligt. At de temmelig store Skibe vel tildels vare bestemte til Trælast, berettiger ikke til saa sjusket og upaalideligt Arbeide, som her fandt Sted. Alt i Kønigsberg forekom mig forøvrigt raat og uhyggeligt.

Paa Reisen fra Kønigsberg til Antwerpen ankrede vi paa Helsingørs Rhed. Da det var godt Veir, gik jeg i Land med Færgebaaden, og da Capt. Jespersens Ophold varede 4 a 5 Timer, benyttede jeg Leiligheden til at see mig om særlig i Havnen og paa Skibsværftet. Ved Færgemanden, som var meget meddelsom og vidste god Besked om de helsingørske Forhold, saavel som ved Samtale med andre Folk, som jeg traf

ved Havnen og kom i Passiar med, fik jeg oplyst, at Havnen var bygget af Staten, og at Pladsen, hvor Skibsværftet var anlagt, ligeledes var leiet af Staten til dette Brug. Jeg syntes godt om Helsingør som en Plads, hvor der kunde være noget at gjøre. Imidlertid Rejsen fortsattes, og vi fik i Nordsøen nogle slemme Dravater. Capt. Jespersens Søstersøn var Kok ombord, han hed Jeppe og var en flink og villig Dreng, men fik alligevel en Del Lussinger og Tamp af Onklen, og naar jeg bebreidede ham det, sagde han, at han selv havde døiet samme Medfart som Dreng, hvortil jeg bemærkede, at han vel nok havde fortjent, hvad han fik, men at Jeppe var en god og villig Dreng.

En tidlig Morgenstund, da Veiret, efter at vi havde ligget bi om Natten, var blevet bedre, kom Drengen, iført store Søstøvler, ned i Kahytten med Kaffekjedlen og satte den paa Bordet uden at lægge den reglementerede Tougrands under; strax fik han en grov Irettesættelse og et Slag i Ansigtet, saa at Blodet flød ud af Næse og Mund paa ham, og samtidig en Ordre til at gaee op og gjøre Bramseilet los. Drengen blev forfjamsket og gav sig ikke Tid til at tage de store Søstøvler af, og Resultatet blev, at han et Øjeblik efter styrtede ned paa Dækket og brækkede begge Ben, ligesom ogsaa Hovedet blev forslaaet og vistnok Halsen brækket. Skipperen gik aldeles fra Sands og Samling og talte om at springe overbord. Da Kulingen tog til om Natten, og Folkene havde nok at gjøre med at regjere Skibet, maatte jeg, da Drengen var bragt ind i Kahytten, tage mig af ham, saa godt jeg kunde, gjøre Aabningen i Køien saa stor, at han udstrakt kunde lægges derind, og ved Hjælp af nogle Skinner omvundne med Seildug o. s. v. stive de brækkede Ben af, saa godt det efter Omstændighederne lod sig gjøre, og paa andre Maader søge at lindre ham. Jeg forblev ganske alene med ham hele Natten, indtil han døde. Han var hele Tiden bevidstløs. Da der paa Grund af denne Begivenhed ikke var passet paa Skibets Navigering, vare vi drevne paa en Læger under den hollandske Kyst, saa der maatte seiles haardt, hvorved Skibet arbeidede meget, og jeg maatte hele Natten staae og holde paa den stakkels Dreng, for at han ikke skulde

falde ud af Køien, indtil han døde. Aldrig har jeg tilbragt en sørgeligere og for Sjæl og Legeme mere anstrengende Nat.

Efter at Drengen var død, faldt Skipperen noget mere til Ro. Dagen efter fik vi Landet ved Vlissingen i Sigte og kom i Løbet af ca. 1½ Dag op til Antwerpen og ankrede paa Floden tæt uden for Sluseportene til de saakaldte napoleonske Dokker, som vare opfyldte med en Mængde større Skibe især amerikanske Bomuldsskibe, hollandske Ostindiefarere o. s. v., hvis Master og Rigning ragede høit over alle Omgivelser. Vi blev liggende udenfor Dokken et Par Dage, til den stakkels Dreng var begravet; jeg fulgte ham til Graven tilligemed enkelte andre fra danske Skibe, og efter Jordpaakastelsen kastede vi alle efter Stedets Skik hver sin Haandfuld Jord paa Kisten, og den skikkelige Jeppe havde nu Fred for videre Overfald af sin Bøddel. Hele denne Reise havde ingenlunde været behagelig, vel var jeg søstærk, men min Køie var for kort, saa jeg ikke kunde strække mig ud, og jeg fik en Fornemmelse af, at den Straf, man kalder Krum Slutning, maae være høist ubehagelig. Dog, Capt. Jespersens raee Opførsel overfor Folkene i det hele og dette sidste sørgelige Udslag af hans Raahed gjorde et meget ubehageligt Indtryk paa mig.

Altsaa var jeg nu i Antwerpen og skulde begynde at fægte. Jeg tog foreløbig Logis i et lille Hotel ved Havnen og opsøgte en Capt. Leth, som var anbefalet mig af tidligere omtalte Capt. Krog. Leth, som var bosiddende i Antwerpen, var nu Skibsrheder og eiede Skibsparter i Forening med flere andre, tildels Danske eller Nordmænd. Jeg blev henvist til at tale med en Mand, som hed Otto Neddogedel. Jeg kan ikke sige, om han var dansk eller norsk af Fødsel, han udtalte sig aldrig selv derom og havde vist et ganske andet Navn. Han havde været Sømand og flakket Verden om paa Eventyr. For Øieblikket var han Skrædder, Skibsrheder, Negotiant, købte hele Ladninger af gamle kasserede, belgiske og franske Uniformer, Sko, Støvler, Geværer, Sabler m. m., som han med et lille Skib, han selv eiede, sendte ud til Mexico eller Sydamerika o. s. v. Jeg viste ham mine Tegninger, og han var i det hele taget meget velvillig imod mig, og ved hans Medvirkning blev jeg

efter faae Dages Forløb anvist Arbeide paa et Værft, som laae ved en lille By, der hed Flamshoft, tvers over for Antwerpen. Jeg boede hos en Bonde, i hvis Hus der herskede største Orden og Renlighed, skjønt vi lige gik fra Dagligstuen ud i Kostalden, hvor der dog var, som der var blæst. Da Arbeidet ophørte, fik jeg strax af Otto Neddogedel Anvisning paa et andet Værft tæt udenfor selve Antwerpen nærved Dokkerne. Jeg kunde omtrent fortjene $2\frac{1}{2}$ a 3 Franc om Dagen, saa at jeg med stor Sparsommelighed kunde holde det gaende uden at tage til den sidste Nødskilling.

Antwerpen var dengang 1843 ikke nogen stor By (den havde vel ca 100-120.000 Indvaanere), men den havde en storartet Handel særlig med Bomuld fra Amerika, og Dokkerne vare altid opfyldte af store amerikanske Skibe, ligesom ogsaa mange hollandske Ostindiefarere, der lossede Ladninger. Liv og Røre var der overalt, og selve Antwerpen havde mange Seværdigheder, navnlig Kirkerne med de deilige Malerier af Rubens, Børsen m. m. Alle Sprog taltes i babylonisk Forvirring, da der boede en Mængde Fremmede, men fransk og flamsk var Hovedsprogene. Folkelivet iagttog man bedst ved de saakaldte Kermesser, som afholdtes i Sommertiden i de omkring Antwerpen liggende smukke Landsbyer. Alt gik roligt og ærbart til, man drak let hvidt Øl, spiste tørrede Flyndere og Aaleragout, skjød med Flitsbuer tilmaals efter smaae Gjenstande ophængte som Gevinster paa en høi Stang o. s. v. Aldrig saa man fulde Folk, og paa en saadan Søndagsudflugt blandede Storborgere fra Byen sig i jevn Gemytlighed mellem Haandværkere og Arbeidere, nydende omtrent samme Forpleining. En af Antverpens største Kjøbmænd og Skibsrhedere Hr. de Kooock har jeg seet, naar han tidlig om Morgenen kom ned til sine Skibe, som skulde losse, samle Arbeiderne omkring sig og ved et Udsalg i Nærheden forlange ligesaa mange Krus Øl, som der var Arbeidere; selv drak han saa et Glas med dem og sagde dem nogle venlige Ord, før de begyndte Arbeidet. Det gjorde ingen kjøbenhavnsk Storgrosserer i 1843. Der var i det hele dengang et udmærket Forhold mellem Arbeidere og Arbeidsgivere i Belgien. Med Jernbanen og i aaben Vogn, som

støvede slemt især over Sletten ved Waterloo, gjorde jeg en lille Tur til Bryssel og fik seet lidt af denne Byes Mærkværdigheder. I Løbet af Sommeren gjorde jeg ved Hr. Otto Neddagedel Bekjendtskab med en Kjøbmand, Skibsrheder og Frugthandler Heusmann, som ogsaa havde Forretninger med Otto N., hos hvem han havde seet nogle af mine Tegninger. Han agtede at anlægge et Skibsværft og spurgte mig, om jeg, hvis Sagen blev gennemført, kunde paatage mig at lede Værftet, hvilket jeg naturligvis gjerne vilde, saafremt han kunde garantere mig at give mig Besked inden Midten af Sept. 1843, men at jeg ikke paa det uvisse kunde opholde mig Vinteren over i Antwerpen uden at være sikkert Omkostninger ved mit Ophold, dersom f. Ex. intet Arbeide kunde erholdes. Denne Garanti kunde han imidlertid ikke indgaa paa, da Forhandlingerne endnu kunde trække ud i længere Tid. Jeg besluttede da i Midten af Septmb. 43 med en Skonnert fra Troense, Capt. Petersen, tilhørende Baron Juul paa Taasing, at gaae til Liverpool for derfra at lade mig forhyre med en af de amerikanske Paketter eller andet passende Skib til Ny-York.

Forinden min Afreise fra Antwerpen opgav jeg paa Heusmanns & Neddagedels Anmodning min Adresse i Hjemmet, hvor de til enhver Tid kunde faae Underretning om mig, dersom de fandt Brug for mig. Reisen til Liverpool var meget behagelig, en flink Captein og god Orden og Diciplin ombord, Vi kom ind i Dokken i Liverpool om Aftenen. Som altid, naar et Skib ankommer, indfandt der sig ombord en Del Handlende for at sælge et eller andet, vaske o. s. v. Jeg spurgte en af disse Folk, om der var mange danske Skibe i Dokken, hvortil han svarede, at der kun var en Skonnert, som hed „Minerva“, som ladede Salt, og viste mig, hvor den laae. Det slog mig strax, at det muligen var Broder Christen fra Svendborg, og min Glæde og Overtaskelse var ikke ringe, da jeg ved at forhøre mig ombord fandt min Formodning bekræftet. Han var dog ikke ombord, men ventedes snart. Klokken var imidlertid bleven henad 10 om Aftenen. Jeg gav mig ikke tilkjende for Folkene ombord, men gik i Land og spadserede frem og til-

bage i Nærheden af Skibet. Veiret var klart maanelyst, og da Klokken var lidt over 10½, kom der to tysktalende Personer drivende ganske langsomt langs Bolværket henimod Skibet. Jeg kjendte strax Christen og fulgte lidt med dem i Taushed. Christen saae paa mig og yttrede til sin Ledsager: „Gud ved, hvad det er for en Driver, han er lovlig nærgaaende“ og gjorde i det samme Front imod mig. Jeg traadte nu nærmere, tog Huen af, saae ham ind i Ansigtet og spurgte ham: „Kjender du mig nu?“ Han udbrød: „Hvor Fanden skulde jeg,“ men i det Samme gik det op for ham, hvem jeg var, og hans Overraskelse blev stor. Jeg gik nu ombord med ham, og vi passerede til langt ud paa Natten. Han søgte at overtale mig til at gaae med hjem, idet han forestillede mig, at der i Amerika, hvor han for ikke længe siden havde været, skulde lang Tid til at leve sig ind i Forholdene. Naar ikke et særligt Held fulgte En, kunde man slide sig op uden at have mere end fra Haand og i Mund. Selv med en mindre Fortjeneste i Hjemmet vilde man kunne leve langt lykkeligere, og han henviste til sig selv, som med sin lille Skonnert ikke vilde bytte, om man tilbød ham et stort Skib med langt større Fortjeneste under fremmed Flag o. s. v. Resultatet blev, at jeg fulgte hans Raad at vende Næsen hjem igjen og mulig, dersom Heusmann i Antwerpen fik sit Skibsværft anlagt, at komme der tilbage næste Aar. Haabet bliver dog Gud skee Lov altid tilbage, især for den Unge, skjønt mine Fremtidsudsigter stode meget uklare for mig. I de faae Dage, „Minerva“ endnu laae i Liverpool, havde jeg Leilighed til at see mig om paa denne store Plads for Handel, Industri og Søfart, og skjønt den dengang langtfra var, hvad den senere er bleven, var der dog meget at see i Havnen og Dokkerne. Blandt meget andet saa jeg det første Experiment, der blev foretaget her i Liverpool med Skibskruen, der til et Forsøg var anbragt i en lille, gammel Skonnert, som med Skruen som Drivkraft løb rundt i Dokken til en Mængde Tilskueres største Forbauselse. „Minerva“ var nu i Løbet af 2-3 Dage seilklar, gik ud af Dokken og fortsatte Reisen for at gaa Nord om Skotland ad Hjemmet til. Jeg var inderlig glad ved at være sammen med Christen, og vi mang-

lede ikke Stof til Samtale, men det løb stadig rundt i mit Hoved, hvor jeg skulde bide mig fast, og at et Forsøg snarest burde gjøres et eller andet Sted i Hjemmet, og det endte da gjerne ved Helsingør, dersom der kunde leies en passende Plads. Reisen fortsattes med god Vind indtil Pyntland Firth, da Storm og Strøm tvang os ind i Havnen Longhope (Ørkney-øerne), hvor vi laae tilankers et Par Dage. Senere havde vi god Bør og naaede efter nogle Dages Forløb Nykjøbing paa Falster, hvor Skibet skulde losse.

Jeg betænkte mig ikke længe paa at aflægge et Besøg i Stege, hvor jeg fandt alle vel og blev modtaget paa det venligste, saavel paa Apotheket som af mine mange Bekjendte. Resultatet af dette Besøg – Forlovelsen med min kjære, ufor-glemmelige Elisabeth – fremskyndede og tilsidst fastslog, at Helsingør skulde vælges til min fremtidige Virkeplads. Det var jo noget dristigt at forlove sig med de Udsigter, jeg havde, men mærkeligt nok blev dette Skridt af mig egentlig ikke misbilliget af min Onkel og Tante. Gjennem en Slægting af min Broder Haralds Kone, Bager Jensen i Helsingør, fik vi oplyst, at der vistnok kunde udleies et Areal af Havnepladsen, stort nok til mit Brug, naar jeg ansøgte Havnebestyrelsen derom, og for bedre at sætte mig ind i Forholdene og drive paa Sagens Ordning, tog jeg i Midten af Decmb. 1843 til Helsingør og forblev der med det Samme. Forinden jeg forlod Stege, fik jeg af derværende Catechet Wulff, en Ven af min Onkels Hus, et Introductionsbrev med til en Bogholder Gram¹, hvis Cousine var gift med Wulff, og som var ansat paa De hr. Le Pelly & Markussens Contor, et af de bedste Huse i Helsingør. Han var omtrent jevnaldrende med mig, havde opholdt sig i Helsingør fra sit 14' Aar og var nøje bekjendt med alle Forhold der. Han sluttede sig strax nær til mig og blev mig en tro Ven og Støtte for hele Livet. Han var hjælpsom, redelig og dygtig samt meget betroet hos sine Principaler, der

¹ *Jørgen Herman Severin Gram*, 13. maj 1852 ansat som forretningsfører for det nyoprettede selskab „Den Kjøbenhavnske Sø-Assurance Forening“. Afsked 1. januar 1874.

var formuende Folk. Det var alligevel en brydsom Ting at begynde i Helsingør, hvis Forretningsliv ikke lignede nogen anden Byes her i Landet. Jeg skulde træde op og concurre med den hidtil eneste Skibsbygger der paa Pladsen, som var en formuende og tillige særlig ved Reparationsarbejde meget rutineret Mand. Jeg havde saare lidet eller intet selv at virke med, hvorfor jeg indledede et slags Compagniskab med en Tømremester Steen, som havde meget Arbejde ved Havne og Fyrvæsenet her i Landet, men i Løbet af kort Tid blev dog dette Compagniskab efter fælles Overenskomst hævet.

Imod et Cautionsbevis fra min Onkel fik jeg ved Gram en Kredit hos Firmaet Le Pelly & Markussen, ligesom min Onkel af egen Tilskyndelse tilbød mig et Laan paa 1300 Rdl. Jeg fik nu hurtig for en forholdsvis billig aarlig Afgift stillet til min Raadighed et passende Areal ved Havnen, Side om Side med min Concourent. Jeg indkjøbte nu noget Materiale, byggede et Materialskur og antog nogle Lærlinge samt to af mine gamle dygtige Tømmermænd, som arbejdede hos mig i Stege, ligesom jeg ogsaa antog flere Arbeidere fra Helsingør, efterhaanden som jeg fik Arbejde.

Klarererhuset van Deurs & Co., hvis Chef var Chr. Borries og som tillige var Agent for Assurandeurerne, overdrog mig strax alle de Skibe, som indkom til deres Adresse for at reparere, og Huset klarerede dengang ca. $\frac{1}{5}$ Del af alle de Skibe, der passerede Øresund. Flere andre Firmaer kom til, saaledes at jeg allerede i Slutningen af 1844 havde haft en ret god Fortjeneste. Jeg paabegyndte nu Bygningen af en lille Jagt for at beskæftige Folkene, naar der ikke var andet Arbejde.

Efter min Ankomst til Helsingør boede jeg en Tid hos Bager Jensen, som overlod mig et lyst Værelse, for der at udføre en Tegning til et Skib, som skulde forevises samtidig med, at jeg fik Bevilling til at nedsætte mig som Skibsbygmester, idet jeg nemlig var for ung til at løse Borgerskab. Jensen viste sig meget imødekommende og velvillig imod mig. Han var i sit Fag en meget dygtig Mand og havde en stor Omsætning med Skibsbrød, ret en brav solid Borgermand, hvis Minde jeg altid vil bevare i venlig Erindring. Gram kom daglig til mig paa Værftet

og i mit Hjem, vi gik Toure sammen, og jeg blev snart indviet i alle Helsingørs Mysterier. I Slutningen af 1844 modtog jeg et Brev fra Hr. Heusmann i Antwerpen med Opfordring til at opgive, hvilke Fordringer jeg stillede for at overtage Ledelsen af det tidligere omtalte Værft, som han nu agtede at anlægge paa en af ham m. fl. kjøbt Plads ved Schelden. Det er en Selvfølge, at jeg maatte afslaae at modtage Stillingen, da det nu allerede gik godt i Helsingør, og jeg var bunden paa flere Maader. Det var mig en stor Glæde og Tilfredsstillelse, at jeg, forinden jeg den 16. Novmb. 1845 giftede mig, kunde tilbagebetale min tilkommende Svigerfader de laante contante Penge og give ham hans Cautionsbevis tilbage, da der fra flere Sider blev tilbudt mig Penge til almindelige Renter (de saakaldte indenbys Vexler var den Gang 7-8 %). Jeg var altid accurat i Pengesager og betalte som oftest – naar jeg havde Penge liggende – nogle Dage før Forfaldstiden. Arbeide og Fortjeneste tiltog Aar for Aar. Forat beskjæftige Folkene i ledige Tider byggede jeg efterhaanden 3 Jagter og 2 Skonnerter samt paa-tog mig flere større Reparationsarbeider efter Accord. Ofte deltog jeg med smaae Parter i Indkjøb af havarerede Skibe, som jeg da reparerede. Alle Skibsparter i de nye og ældre Skibe realiserede jeg efterhaanden, naar jeg saae en gunstig Leilighed for at kunne drive Værftet ved egne Midler. Dog udviklede der sig efterhaanden dels med de Skibe, jeg byggede, dels med de tilkjøbte havarerede Skibe, som jeg reparerede flere Andelsrhederier, som Kjøbmand I. S. Pontoppidan var corresponderende Rheder for, men i det Hele var Udbyttet i den Tid, jeg var i Helsingør kun ringe, og jeg kunde være tilfreds med ikke at være særlig interesseret i Skibene. Helsingør var en aparte By. De mange Consulater og Repræsentanter for alle Nationer, som opholdt sig der – Toldkammeret med det store Personale – den store Mængde Skibsklarerere og Provianterere – den store Travlhed, der kunde være i Forretningskontoret og i Havnen den ene Dag og Stilhed den næste, ligesom Vind og Veir skiftede, de mange fremmede Søfolk, fremfor alt Farten op og ned ad Sundet, med de ofte i hundredevis forbiseilende eller opankrede Skibe, førende alle

Nationers Flag, var vistnok et enestaaende Syn i Forbindelse med Helsingørs smukke Omegn, det ærværdige Kronborg og Sverrigs høje Kyst i Baggrunden. Dog havde Helsingør ogsaa sine Skyggesider. Man maatte altid være paa Vagt for ikke at gaa glip af Forretningerne. Det var et anstrengende og opslidende Liv, jeg førte. Jeg maatte lede alt selv, være den første paa Pladsen om Morgenen og den sidste om Aftenen, fegte for at skaffe Arbeide og Penge til Driften, gjøre Indkøb af Materiale, udarbeide Overslag, føre Regnskab o. s. v. Jeg havde ingen Varme i mit Kontor og led meget i den kolde Aarstid af Kulde og Fugtighed, og kun et godt Helbred og mit fra Ungdommen hærdede Legeme kunde jeg takke for, at jeg i de Aar, jeg virkede i Helsingør, ikke en eneste Dag var senge­liggende. Concurrencen med min Kollega var heller ikke behagelig, ligesom Forholdet til nogle af D.H'r. Forretningsfolk, som drev Sportelvæsenet paa en næsten demoraliserende Maade, lod meget tilbage at ønske. Der var saaledes Anledning nok til at nedstemme Humøret, og jeg ønskede ofte at leve under hyggeligere Forhold selv med mindre Fortjeneste. Gram, som langt fra følte sig vel ved de helsingørske Forretningsforhold, der ofte var Gjenstand for Samtale imellem Os, delte ganske min Anskuelse, at der var „something rotten“ i Helsingør. Paa Grund af de mange fremmede Nationaliteter blandt Skibsklarerere og Consuler, de mange Embedsmænd ved Øresunds Toldkammer og Officerer af Sø og Landetaten var der i Helsingør meget Kastevæsen, som altid virker uheldigt især i en lille By paa nogle faae tusinde Mennesker.

Imidlertid gik flere Aar. Jeg fortjente godt, kunde lægge noget tilside og havde betalt mit Varelager, men det paatrængte sig mere og mere, at jeg burde have nogen Hjælp. At antage en Formand, som ved given Leilighed kunde træde i mit Sted og føre Folkene, lod sig efter de helsingørske Forhold ikke godt gjøre, hvor det gjaldt om at tilfredsstille de Fordringer, som stilledes af de fremmede Skibsførere, hvis Skibe vare under Reparation. Jeg følte Nødvendigheden af, at jeg selv maatte være tilstede for at klare Bugterne baade overfor Skipperen og Kommissionæren, ellers gik det ikke uden Vrovl og Ubhage-

ligheder. Endelig tog jeg i 1852 den Bestemmelse at tage min yngste Broder Magnus Barfoed til mig som Lærling for at opdrage ham til Støtte og Hjælp i Forretningen, og jeg kunde i alle Henseender være tilfreds med dette Valg, da han viste Interesse for Faget og var paalidelig i alt, hvad der blev ham betroet. Øresundstoldens Ophævelse blev nu mere og mere omtalt som forestaaende i en nær Fremtid, hvilket vilde blive en Ruin for alle dem, der tildels levede af Toldklareringen, saavelsom for mange andre, og om det end ikke vilde have saa stor Indflydelse paa Indtægten ved Skibsværfterne, var det dog en betænkelig Sag for disse. Var Skibene ikke længer bundne ved Klareringen og ved deres Kommissionær i Helsingør, vilde de i mange Havaritilfælde søge de svenske Havne, hvor Materiale og Arbejdsløn var billigere. Saaledes stod nu Sagerne i 1853.

Jeg havde nu levet sammen med Gram i 10 Aar og lært at skatte hans store Dygtighed, Redelighed og Hjælpsomhed. Jeg saae ham daglig i mit Hjem, og han var den eneste af mit Bekjendtskab i Helsingør, som jeg fuldtud kunde betro mig til, ligesom jeg ogsaa havde hans fulde Fortrolighed. I 1853 modtog Gram, skjønt modstræbende, en Stilling som Forretningsfører for et nyt oprettet Søassurance Selskab i Kjøbenhavn¹. Skjønt han i Begyndelsen ikke følte sig rigtig tilfreds i denne Stilling, varede det dog ikke længe, før han med sin store Arbejdsdygtighed fuldkomment magtede sin Opgave og traadte op med Forslag overfor de ældre Selskaber i fælles Interesse. Blandt andet foreslog han, som nødvendigt for Assurandeurerne, at skaffe sig et nøiere Kjendskab til de Skibe, hvorpaa man tegnede Assurance. Dette lod sig efter Grams Mening bedst ordne paa den Maade, at alle Assuranceselskaberne deltog i at lønne en paalidelig Mand med Kjendskab til Skibene i vor Handelsflaade, deres Værdier m. m., og som tillige i Havaritilfælde kunde foretage Reiser i Ind og Udland for at paase Reparationer, forhandle om Bjergeløn m. m. Da man hurtig

¹ Det var som tidligere nævnt 1852; se Jul. Schovelin: Den Kjøbenhavnske Sø-Assurance-Forening 1852-1912, s. 33.

blev enige om at antage Forslaget, overdrog man Gram at søge og forhandle med en til denne Stilling passende Mand. Nu kom Gram til mig og bad mig modtage denne Stilling som Selskabernes Consulent og Tillidsmand¹. Naturligvis var dette en betænkelig Sag for mig, jeg havde nu i 10-11 Aar arbejdet strengt og havde Udsigt til i Fremtiden at faae nogen Lettelse. Mine pekuniære Forhold vare gode. Jeg vidste, hvad jeg havde, men ikke hvad jeg gik ind til, da det var noget nyt, og der skulde begyndes omtrent paa bar Bund. Imidlertid var det et smukt Tilbud. Lønnen var saaledes, at jeg med mine Fordringer kunde leve uden at bruge noget af det, jeg havde erhvervet.

Resultatet blev, at jeg i 1856 modtog den tilbudte Ansættelse og solgte Værftet til Skibsbyggerne Chr. Rohmann og min Broder Magnus Barfoed. I Foraaret 1856 modtog jeg min nye Stilling i Kjøbenhavn, men flyttede først om Efteraaret 1856 fra Helsingør. Jeg kan ikke nægte, at det gjorde mig ondt at forlade Helsingør som var en livlig og interessant By. Jeg havde der skabt mig en god Existents om end med stor Anstrengelse. Navnlig vare de første Aar vanskelige, da jeg endnu var ung og uerfaren. Jeg har dog imidlertid aldrig fortrudt, at jeg modtog den mig i Kjøbenhavn tilbudte Stilling. Aarene 1843-48, som jeg tilbragte i Helsingør, hørte endnu til den gamle Tid, om der end var ret livlig Opposition mod meget af det Bestaaende. Borgerskabet i Byerne saavel som Landbefolkningen havde endnu den nedarvede Respect for deres Øvrighed, og selv om der undertiden kunde være Grund til nogen Opposition, vilde man dog nødig opponere, men fandt sig ret taalmodigt – om end med et Knips i Lommen – i lidt Despoti, og jeg kan ikke nægte mig den Fornøielse at omtale en lille Strid, jeg havde med den forøvrigt dygtige og elsk-

¹ Barfoed blev ansat af „Den Kjøb. Sø-Ass. Forening“ og „De private Assurandører“, som i efteråret 1855 var enedes om i fællesskab at ansætte en havariekspert. I juni 1856 sluttede „Det kgl. Octr. Sø-Ass. Comp.“ sig til ordningen. – Skibsbygm. Barfoeds årsgage var 2000 rdl., kapt. Schierbech, den anden ekspert, havde 1600 rdl. – Se Chr. Thorsen: Det kgl. Octr. Sø-Ass. Comp. 1726-1926, s. 432 ff.

værdige Politimester, Canselliraad Olrik, som absolut vilde ansætte mig som Brandmester ved Byens Brandkorps med Løfte om snarlig Forfremmelse i Korpset. Uniformen, som Hr. Olrik kaldte den, men som jeg tillod mig at kalde et Liberi, bestod af en graa Spidskjole med paasyede forskjelligfarvede Rabatter og en tilsvarende Hovedbedækning. Denne Dragt afslog jeg paa det bestemteste at bære, naar jeg i Egen-skab af Brandmester skulde gaae Byen rundt for at efterse Skorstene, Brandredskaber m. m., men stillede mig forøvrigt til Politimesterens Raadighed, naar jeg kunde møde i sædvanlig Paaklædning høist med et Skilt eller Mærke paa Armen. Det kom nu saavidt, at Hr. Olrik tilsidst efter gjentagne For-handlinger sagde: „Nu spørger jeg Dem ikke mere, om De vil, men befaler Dem at overtage Brandmesterposten.“ Jeg gik min Vei noget irriteret, men mødte nogle Dage efter ved Sprøitemønstringen paa Torvet. Tilstede var Politimesteren i sin reglementerede Uniform, Brandmajoren, en Møller, i fuld-stændig Admiralsuniform, blaa Kjole med store Epauletter, Skjærf, Sabel og trekantet Hat, og Brandkapteinen i lignende Udstyr samt Brandmesteren i det før beskrevne Liberi og endelig jeg som Tilskuer. Mandskabet var næsten alle iført islandske Troier. Forestillingen begyndte med, at Sprøiteslan-gerne viste sig at være saa utætte, at en stor Del af Vandet trængte ud gennem en Mængde Huller og Sprækker, saaledes at alle Officererne hurtigst maatte fortrække for ikke at faae de elegante Uniformer ødelagte af det skidne Vand. Hele Fore-stillingen havde kort sagt et ret comisk Anstrøg. Ved at spørge mig for hos Sagkyndige fik jeg oplyst, at man kun betalte ca 20 Rdl aarlig til to Skomagersvende for at smøre og efterse Sprøiteslangerne m. m. Efter kort Tids Forløb opstod der en Ildebrand, hvor jeg mødte, men ikke som Brandmester. Brandmajoren og Capteinen vare naturligvis tilstede i fuldt Puds saavel som Brandmesteren. Nogle Dage efter blev jeg tilsagt at møde i Brandretten hos Politimesteren; Brandmajoren og Capteinen vare tilsagte at møde som Meddommere og vare da ogsaa begge tilstede i fuld Uniform. Retten idømte mig en Mulct paa 10 rd., som jeg strax betalte. Nogle Dage efter

gik jeg til Hr. Olrik, udtalte mig rolig og udførlig om, hvorfor jeg ikke ønskede at modtage den meget omtalte Bestilling som Brandmester, og i Samtalens Løb fik jeg ham endogsaa flere Gange til at trække paa Smilebaandet, da jeg omtalte de elegante Admiralsuniformer som lidet passende ved en Ildebrand, hvor det gjaldt om ikke at skaane sig selv endsige Klæderne, og at det var bedre at lægge Vægten paa gode Sprøiter og andet Materiel end paa fine Klæder. Ved min Bortgang fra denne Audiens viste Hr. Olrik sig meget venskabelig og sagde, at han nærmere skulde tænke over Sagerne. Kort Tid efter mødte jeg Hr. Olrik paa Gaden; han standsede mig og sagde i en meget velvillig Tone: „De skal nu faa Deres Vilje og blive fri for Brandmesterposten, det er forresten Skade, thi det er netop Folk som Dem vi har Brug for. Nu kan De jo blive ansat ved det borgerlige Artilleri,“ tilføiede han lidt ondskabsfuldt, og dermed endte denne lille Krig. Flere Aar senere, da Hr. Olrik var bleven Borgmester i Helsingør og Landstingsmand, traf jeg ofte sammen med ham paa Reiser til og fra Helsingør, og de helsingørske Forhold kom da ofte paa Tale mellem Os. Jeg erindrede ham da engang om den lille Strid angaaende Uniform og Liberi, jeg havde med ham, da han var Politimester. Han morede sig meget derover, idet han dog bemærkede: De maae huske paa, at det er Titlerne og Uniformerne, der lokker Folk til at modtage slige ulønnede Stillinger, der kræver ikke saa lidt Offer af Tid, og der er noget i, hvad en gammel Ven af mig, der var Politimester i Aalborg, engang sagde til mig, da vi talte sammen om disse Stillinger: Ved du hvad min Ven, jeg har saagu sjeldent truffet paa en nogenlunde passende Mand til en saadan Stilling, uden at han tillige har været noget af en forfængelig Nar, det vil sige, han har modtaget Stillingen for Titlen og Uniformens Skyld.

Skibsbygmester Poul Barfoeds liv som havariexpert for de københavnske søassurandører blev meget hæderværdigt, han forblev i stillingen til sit fyldte 80. år og avgik først på pension i 1900. Som 71årig blev han udnævnt til R. af D. Ved siden af stillingen som havariexpert knyttedes Barfoed til Bureau Veritas i samfulde 28 år og som voldgiftsmand i den per-

manente københavnske voldgift til afgørelse af bjergelønne, i hvilken egen-
skab han i løbet av 13 år var med til at behandle 359 sager. I 1865
betroedes han til at taxere de under krigen av flåden opbragte tyske
handelsskibe, som solgtes ved offentlig auktion. Ungdomsvennen fra Hel-
singør, forretningsfører Gram, der var ugift, døde allerede 1886, og i slut-
ningen av sine erindringer rister Barfoed Gram nogle smukke minderuner.
Poul Barfoed døde 7. marts 1904 af hjerteslag.